

ПОДОЛАННЯ ОСНОВНИХ БАР'ЄРІВ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

УДК 335.76

Е. С. Ечкінко, студент 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто питання поняття електронної комерції. Досліджено державні та зарубіжні нормативно-правові акти, що регулюють її діяльність. Визначені актуальні проблеми її регулювання. Запропоновано подальші заходи щодо покращення правової бази електронної комерції в Україні.

Ключові слова: електронна торгівля, електронна комерція, інформаційно-комунікаційне забезпечення, інтернет-магазин, електронний бізнес, інформатизація.

Annotation. The article defines the issues of the concept of e-commerce. The state and foreign normative acts regulating its activity are considered. Actual problems of its regulation are determined. The improvement of the legal framework on this issue is proposed.

Keywords: electronic retail, e-commerce, information and communication support, online store, informatization, e-business.

На сучасному етапі розвитку економіки, інформаційно-комунікаційне забезпечення грає важливу роль як для суспільства, зокрема, так і для господарської діяльності, в цілому. За короткий проміжок часу у світі відбулися потужні зміни, наслідком яких електронна комерція стала невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. На даний момент можна сміливо сказати, якщо твого бізнеса немає в інтернеті, то його просто нема. Але, незважаючи на це, сьогодні існує багато бар'єрів та проблем виходу на ринок електронної комерції. Тому питання виявлення цих бар'єрів та знаходження шляхів їх подолання є якнайбільш актуальним.

Визначенню ринку електронного бізнесу присвячені праці таких вчених, як О. Щерба, Л. Тимченко, М. Макарова, О. Галочкін, О. Галочкіна [1-4] та решта. Проте велика кількість досліджень зосереджені на

визначенні певних складових, що є базисом електронного бізнесу, з'ясування перешкод та бар'єрів розвитку. Цей підхід не є досить об'єктивним, а тому існує необхідність його розширення та покращення.

Метою даного дослідження є аналіз законодавчо-правового регулювання електронної комерції в Україні та виявлення основних бар'єрів її розвитку в умовах сучасного суспільства.

Погоджуючись з думкою Тимченко Л.Д. вважаємо, що головною з багатьох проблем на процесі розвитку електронного бізнесу в Україні є недостатньо широка та недостатньо послідовна політика розвитку електронної комерції в Україні та низька функціональність організаційно-правових заходів, які були запроваджені країною у цій сфері, насамперед, слабкі темпи модернізації та інформатизації громадських, бізнес процесів в Україні, чітко це виражається саме в регіонах [2]. Також схожий погляд формулює М.В. Макарова, акцентуючи увагу на недостатчі чіткої правової суспільної політики для формування інформаційної громади [3]. Нехтування проблемами електронної комерції представниками уряду протягом досить значного часу та нехватка аналізу цього питання в наукових роботах, стримувало розповсюдження державної електронної комерції та торгівлі, з одної сторони, та, в цілому, погіршувало діяльність суб'єктів цієї сфери, з іншої. Це все було бар'єром до визначення необхідних пріоритетів державною політики з приводу фінансування та податків, також, слід зауважити, це було наслідком до не чіткого обліку результатів інформаційного сектору економіки [4].

На сучасного етапі розвитку суспільства у бізнесі спостерігається тенденція до росту можливостей організації – постачальників, що, насамперед, є наслідком росту міжнародної конкуренції та покращення якості товарів та послуг. Змінюються шляхи організації та управління підприємствами, поширюється модернізація (реінжиніринг) бізнес-процесів та залучення автоматизованих систем. Щоб бути в тренді та не відставали від конкурентів, бізнес все частіше залучає до своєї роботи комп'ютерні системи, різноманітні хмарні сервіси та штучний інтелект, тобто можна сміливо сказати, що відбувається нова промислова революція.

Важливим елементом розвитку електронного бізнесу є його нормативно-правове забезпечення. В Законі України «Про електронну комерцію» [5] наведені головні категорії та поняття, такі як електронний товар, електронна торгівля, інтернет-магазин, а також чітко визначенні суб'єкти та об'єкти електронної комерції. Особливим є з'ясування цим нормативно-правовим актом етапів протікання електронної торгівлі та здійснення окремих господарських операцій та взаєморозрахунки між суб'єктами комерційних відносин. А отже, можна сказати, що цей закон – є фундаментальним елементом законотворчості в сфері електронної комерції в Україні, так як він регулює основні аспекти електронної комерції. Більш детально окремі аспекти регулюються спеціальними законами, що розглядають кожен аспект електронної діяльності зокрема [6].

Ст. 7 Закону «Про електронну торгівлю» [7], розробленого ЮНСІТРАЛ (Комісія ООН з питань права міжнародної торгівлі) говорить, що стосовно даних у формі повідомлень вимога підпису є виконаною, якщо особа, яка ставила підпис, пройшла ідентифікацію. Закон України «Про електронний цифровий підпис» [8] в свою чергу, визначає порядок ідентифікації такої особи та визначає правовий статус електронного цифрового підпису, а також відносини, які трапляються під час використання електронного цифрового підпису. У свою чергу, Закон «Про електронний цифровий підпис» визначає суб'єкти правових відносин у сфері послуг електронного цифрового підпису, їх права та обов'язки.

Головними інструментами ведення електронного бізнесу є торгівля за допомогою телефонних та інтернет-мереж. Закон України «Про телекомунікації» [9] визначає правовий фундамент діяльності у сфері телекомунікацій. В цьому законі зазначені повноваження держави щодо управління та регулювання цієї діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у зазначеній діяльності або є користувачами телекомунікаційних послуг. Нормативно-правова база України плавно розширюється законодавчими актами, які регулюють всю активність у сфері електронної комерції.

Слід зауважити, що законодавча база України містить доволі малу кількість нормативно-правових документів, що регулюють електронну комерцію, на відміну від законодавства більшості провідних країн (США і

держав ЄС і тд). Наприклад, однією із слабких сторін української політики регулювання електронної комерції є слабо розвинена фіскальна політика даної сфери, немає чіткої методології врегулювання конфліктних ситуацій та спорів. Це все, безпосередньо) є утримувачем розвитку бізнесу [1].

Незважаючи на те, що за якістю і прозорістю інформатизованих процесів та темпу залучення новітніх технологій в бізнес-процеси в Україні ще відстають від країн лідерів, все ж таки, наша держава є частиною світового інформаційного простору. Через те, що доволі значний час не були відсутні ефективні засоби впливу кон'юнктуру електронної комерції, він функціонував самостійно. Для росту конкурентних позиції державного сектору електронної комерції маю пропозицію, щодо розробки та покращення його інституційного забезпечення, а саме: розробити відповідну нормативно-правову базу (це може бути Інформаційний кодекс України, розширити Закон України «Про електронну комерцію»); запровадити державну інформаційну інфраструктуру; розробити ефективні фіскальні інструменти оподаткування інтернет-бізнесів. Це ті перші кроки, які будуть сприяти покращенню функціонування електронної комерції в нашій. Адже створення режиму максимального правового сприяння розвитку електронної комерції – фундамент для успішної конкуренції українських суб'єктів на світовому ринку.

Автором статті було проаналізовано сучасну правову базу в сфері електронної комерції та виявлено основні бар'єри її розвитку. Також були запропоновані першочергові напрями щодо їх подолання.

Напрямами подальших досліджень автора є більш детальне опрацювання проблеми непрозорості оподаткування малих та середніх інтернет-бізнесів та виявлення способів налагодження цієї системи.

Література

1. Щерба О. Ф. Особливості розвитку електронної торгівлі в Україні [Електронний ресурс] / О. Ф. Щерба, Л. Д. Сисюк. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/10_154898.doc.html
2. Тимченко Л. Д. Правове регулювання електронної комерції : [монографія] / Л. Д. Тимченко, П. В. Мельник, Тарангул Л. Л. [та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. Д. Тимченка. – Ірпінь : НУ ДПС України, 2008. – 236 с.

3. Макарова М. В. Тенденції розвитку цифрової економіки : [монографія] / М. В. Макарова. – Полтава : РВВ ПУ- СКУ, 2010. – 236 с.
4. Галочкін О. В. Стан електронної торгівлі в Україні : реалії та перспективи [Електронний ресурс] / О. В. Галочкін, О. О. Галочкіна. – Режим доступу : <http://www.bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s5/Halochkin.pdf>
5. Про електронну комерцію : Закон України від 26.04.2017 р. № 675-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
6. Маловичко С. В. Законодавчо-правове регулювання електронної торгівлі в Україні [Електронний ресурс] / С. В. Маловичко – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_DSN_2015/Economics/6_199174.doc.htm.
7. Про електронну торгівлю : Типовий закон ЮНІСТРАЛ від 25.05.2007 р. № 935_321 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_321
8. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 02.11.2016 р. № 852-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
9. Про телекомунікації : Закон України від 04.06.2017 р. № 1280-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>

Автор

Ечкінко Е. С.

Науковий керівник
к.е.н., доц.

Іпполітова І. Я.